

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1946

Vragen van het leden **Van Dam** (CDA) en **Laan-Geselschap** (VVD) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *het bericht «Twee Amsterdammers aangehouden na reeks plofkraken»* (ingezonden 1 maart 2019).

Antwoord van Minister **Grapperhaus** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 19 maart 2019).

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Twee Amsterdammers aangehouden na reeks plofkraken»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u aangeven hoe de aard en omvang van plofkraken zich in Nederland in de afgelopen vijf jaar ontwikkeld heeft? Klopt de stelling dat het aantal plofkraken in de afgelopen jaren aanzienlijk gedaald is, maar dat er momenteel weer sprake is van een stijging in het aantal plofkraken? Kunt u inzicht geven in de ophelderingscijfers van plofkraken in de afgelopen vijf jaar? Kunt u aangeven hoe plofkraken zich de afgelopen vijf jaar in Duitsland en België ontwikkeld hebben? Kunt tevens de ophelderingscijfers in Duitsland en België inzichtelijk maken?

Antwoord 2

Aantal plofkraken in Nederland, België en Duitsland 2014–2018²

	2014	2015	2016	2017	2018
Nederland	44	56	79	65	42
België	–	0	0	2	18

¹ <https://www.parool.nl/amsterdam/twee-amsterdammers-aangehouden-na-reeks-plofkraken~a4620608/>

² Bronnen: Nederlandse Vereniging van Banken, Febelfin en Bundeskriminalamt.

	2014	2015	2016	2017	2018
Duitsland	116	157	318	268	350 ¹

¹ Dit betreft het voorlopige aantal in 2018.

Na een stijging in 2015 en 2016 neemt het aantal plofkraken in Nederland de afgelopen twee jaar af. In 2019 zijn er tot op heden 13 plofkraken gepleegd in Nederland (peildatum 7 maart). In totaal liepen er in 2018 een aantal van 260 onderzoeken naar plofkraken in Nederland, België, Duitsland en Luxemburg waarbij een relatie aanwezig was met Nederlanders. In 65 onderzoeken zijn in totaal 98 Nederlandse verdachten aangehouden, waarmee 10 plofkraken in Nederland zijn opgelost en 55 plofkraken in België, Duitsland en Luxemburg. In 2019 zijn er tot nu toe 13 aanhoudingen verricht in 10 onderzoeken, waarvan 5 onderzoeken betrekking hebben op plofkraken die in Nederland zijn gepleegd. Vanwege het grote aantal lopende onderzoeken waarin nog aanhoudingen zijn te verwachten, zal het aantal opgeloste zaken nog stijgen.

Vraag 3

Is een relatie aan te geven tussen de locatie van een geldautomaat en de kans dat deze geraakt wordt door een plofkraak? Hebben criminelen het vooral voorzien op geldautomaten in winkelgebieden, of juist in woonwijken? Klopt de stelling dat bij plofkraken tegenwoordig steeds zwaardere explosieven worden gebruikt?

Antwoord 3

Er bestaat geen relatie tussen de locatie van een geldautomaat en de kans dat deze het doelwit wordt van een plofkraak. Ook is er geen eenduidig beeld te schetsen over de kenmerken van de locaties van aangevallen geldautomaten.

De politie bevestigt het beeld dat er sprake is van gebruik van zwaardere explosieven in de afgelopen jaren. Dit is een zorgelijke ontwikkeling en mede daarom heeft het openbaar ministerie in mei 2018 de strafvorderingsrichtlijn plof- en ramkraken aangepast. Het gebruik van zware explosieven gaat gepaard met grote risico's op ernstige gevaarstelling voor de directe omgeving, zoals instortingsgevaar. In de nieuwe richtlijn is er een standaard strafeis bij plofkraken van 24 maanden gevangenisstraf (voorheen 15 maanden) en 48 maanden gevangenisstraf indien de geldautomaat zich bevindt in een gebouw met woningen.

Vraag 4

Hoe proberen banken of de rijksoverheid plofkraken te voorkomen? Zijn hier afspraken over gemaakt tussen banken en de overheid? Hoe bent u voornemens plofkraken te voorkomen?

Antwoord 4

Sinds een aantal jaar is er intensieve samenwerking tussen politie, openbaar ministerie en de banken om plof- en ramkraken te voorkomen en bij een aanval de heterdaadkracht te vergroten. Deze samenwerking is formeel vorm gegeven door middel van een convenant. Dit convenant regelt zaken zoals informatie-uitwisseling en het delen van relevante expertise over de ontwikkelingen zoals modus operandi. Aan dit convenant wordt uitvoering gegeven door een stuurgroep waarin alle partners de samenwerking monitoren en vormgeven. Daarnaast is er een operationeel platform waar informatie-uitwisseling plaatsvindt.

De banken hebben tevens eigenstandig maatregelen genomen om de kans te vergroten dat de politie meer verdachten kan aanhouden, zoals cameradetec- tie, inksystemen en snellere alarmering bij een aanval op een geldautomaat. Tevens neemt de Nederlandse Vereniging van Banken vanaf dit jaar zitting in de Taskforce Overvallen om de samenwerking op dit dossier te verbeteren. Dit voorjaar presenteert de Taskforce Overvallen een nieuw actieprogramma, waarin ook aandacht is voor innovatieve beveiliging van geldautomaten zoals een verkenning naar nieuwe toepassingen van sensing.

Vraag 5

Herinnert u zich uw antwoorden op de Kamervragen over «Politie heeft Utrechtse verdachten plofkraak Friesland in het vizier» alsmede over antwoorden op eerdere vragen en dan specifiek uw antwoord op vragen 2 en 4?⁴ Kunt u inmiddels aangeven hoe het met pilots in de eenheden Midden-Nederland en Rotterdam is verlopen, om daarmee te komen tot een effectievere aanpak van zware vermogenscriminaliteit? Kunt u daarnaast aangeven hoe het is afgelopen met de persoongerichte «top-600-aanpak» in Amsterdam in het kader van de plofkraak?

Antwoord 5

In de pilots is via diverse sporen gewerkt aan het realiseren van een intensieve aanpak op deze zware dadergroep. In Rotterdam zijn twee trajecten gestart gericht op de Top-X bad High Impact Crime (HIC) plegers en criminele families. Op de eerste categorie HIC-doorgroeiërs is de doelgroep in kaart gebracht en een proces ingericht, waarbij het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam (ZVVHR) casussen met signalen van ondermijning kan inbrengen bij het RIEC om vervolgens het beschikbare interventiepalet toe te passen. In de pilot criminele families is een actietafel ingericht van waaruit in gezamenlijkheid tussen ZVVHR en het RIEC informatie over de familie wordt uitgewisseld en op basis van verschillende scenario's interventiestrategieën worden opgesteld.

In Midden-Nederland is eveneens ingezet op structurele samenwerking op deze dadergroep, die voorheen incidenteel plaatsvond. Hiermee beoogt men meer zicht te krijgen op het gehele fenomeen, de dadergroep en haar sociale netwerk. Op deze wijze is men in staat om ook preventief te werk te gaan. Ook is in Midden-Nederland gestart met een familie-aanpak, waarin acties worden uitgevoerd op individueel niveau, groepsniveau en de positie van deze familie in de buurt. Betrokken partners zijn politie, openbaar ministerie, Veiligheidshuis, RIEC en gemeente Utrecht. Een eerste concreet resultaat uit de gestarte samenwerking zijn de stevige strafeisen tegen een groep van dertien verdachten van plofkraak in de rechtszaak die eind 2018 plaatsvond. Binnen de Top-600 aanpak in Amsterdam-Amstelland is in oktober 2017 een groep van 135 hardnekkige veelplegers geïdentificeerd die ondanks de intensieve integrale aanpak belevens volhardden in het plegen van (ernstige) gewelddadige vermogenscriminaliteit. Deze groep laat een divers beeld zien van achterliggende problematiek, kort gezegd gaat het om doorgroeiërs in de criminaliteit, volharders vanuit allerlei (persoonlijke) beperkingen en langdurig zorgbehoevenden. Na afronding van het project in oktober 2018 was het aantal «hardnekkigen» in de Top600 gedaald naar 107, onder andere door extra opsporingsonderzoek. Ten behoeve van de stevige aanpak van doorgroeiërs is ook in Amsterdam ingezet op nauwere samenwerking tussen het Actiecentrum Zorg- en Veiligheid en het RIEC. Hierin is expliciet aandacht voor de relatie met subjecten in de Amsterdamse Aanpak van Ondermijning. Deze nieuwe wijze van samenwerking legt ook barrières bloot die noodzakelijk zijn voor een effectieve aanpak. Het gaat dan concreet over domein-overstijgende informatie-uitwisseling, betrokkenheid van alle relevante partners en het flexibeler kunnen op- en afschalen van casussen. Afgesproken is om de pilots te verlengen. Op deze wijze is er meer tijd om concrete resultaten te behalen en wordt er verder gewerkt aan structurele samenwerking. Hiervoor heb ik nogmaals financiële middelen beschikbaar gesteld aan de regio's Rotterdam en Midden-Nederland tot eind 2019.

Vraag 6

Zijn er nog verschillen met het voorkomen van plofkraak in de huidige situatie en bij de uitrol van de nieuwe geldmaat? Hoe ziet de ontwikkeling van het aantal geldmaatautomaten er in de komende jaren uit? Wordt bij die uitrol ook rekening gehouden met eventuele risico's op plofkraak? Wordt er bijvoorbeeld rekening gehouden met eventuele omwonende bij nieuwe geldmaten? Worden er bijvoorbeeld geldmaten geplaatst naast, of onder bestaande woningen? Worden daar afspraken over gemaakt?

⁴ Aanhangsel Handelingen 2017–2018, nr. 1232.

Antwoord 6

De banken houden bij het plaatsen van geldautomaten rekening met de mogelijke impact van criminaliteit op de omgeving. Al naar gelang de ontwikkelingen in modus operandi, worden automaten aangepast aan nieuwe veiligheidsnormen. Dit kunnen aanpassingen in de automaat zelf zijn en aanpassingen in de omgeving van de geldautomaat, bijvoorbeeld de constructie van een gebouw. Geldmaat neemt de bestaande geldautomaten over van ABN AMRO, ING en Rabobank. De geldautomaatlocaties voldoen aan de veiligheidsstandaard zoals die door de banken is opgesteld.

In de periode 2019–2020 worden de geldautomaten efficiënter verspreid. Er wordt gekeken waar geldautomaten wenselijk/nodig zijn en hoeveel automaten moeten worden geplaatst. De factoren die meewegen zijn het (verwachte) aantal transacties, de aanwezigheid van middenstand, zorgvoorziening of uitgaansgebied. Wanneer een nieuwe locatie gezocht wordt voor een geldautomaat hebben de banken – en in de nabije toekomst Geldmaat – een voorkeur voor locaties waarbij de impact van een eventuele plofkraak zo gering mogelijk is, zonder daarmee de toegang tot contant geld te belemmeren. Daar zijn verschillende oplossingen voor: geldautomaten in een supermarkt, winkelcentrum, wijkcentrum of bijvoorbeeld in een portaal dat 's nachts kan worden afgesloten. Om de impact van een plofkraak op de omgeving te beperken investeren banken en Geldmaat stevig in nieuwe technieken, in samenspraak met politie en openbaar ministerie.

Ik verwijs u aanvullend naar de brief van de Minister van Financiën van 7 december 2018, waarin de algemene ontwikkelingen rondom contant geld in de samenleving zijn geschetst met daarbij een toelichting op de uitrol van geldmaat (Kamerstuk 27 863, nr. 75, bijlage).